

05.07.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**5 Temmuz 2021
Pazartesi**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

5 Temmuz 2021 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilim, Teknoloji ve Yenilik Ekosistemi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Veri Analizi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Ege Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Gazi Üniversitesi Teknolojik Boyarmaddeler ve Malzemeler Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Türk Mutfak Kültürü Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Karadeniz Teknik Üniversitesi Önlisans ve Lisans Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Adli Bilimler Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dil ve Konuşma Bozuklukları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Engelliler Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

Kırmızı et üreticilerinden üç talep

Kurban bayramı öncesi kırmızı et üreticileri üç sorundan dert yandı. Üreticiler, yem fiyatlarının düşmesini beklerken, nakliye ücretleri ve kurban pazar yeri kiralalarının denetlenmesini istiyor.

Türkiye Kırmızı Et Üreticileri Merkez Birliği (TÜKETBİR) Başkanı Bülent Tunç, üreticilerin elinde yaklaşık 1 milyon 500 bin büyükbaş ve 3 milyon civarında küçükbaş kurbanlık olduğunu belirtirken, "Yeteri kadar kurbanlık hayvan bulunuyor, kurbanlık temininde sıkıntı olmaz." ifadesini kullandı.

Tunç, küçükbaş fiyatlarının 1500 ila 3 bin 500 lira arasında olduğuna dikkati çekerek, "Kurban olabilecek büyükbaş hayvanların fiyatı yaklaşık 10 bin liradan başlıyor, 25 bin liraya kadar var. Hisse olarak düşündüğünüzde yaklaşık 2 bin liraya büyükbaş hissesi alabilirsiniz. Büyükbaş hayvanın canlı kilogram fiyatı ise bölgelere göre 28 ila 30 lira arasında değişiyor." ifadelerini kullandı.

"Yapılacak müdahalelerle yem fiyatlarının düşmesini bekliyoruz"

Üreticilerin girdi maliyetlerinin yükseldiğine dikkati çeken Tunç, yem gibi maliyetlerin artmasının sektörü olumsuz etkilediğini anlattı.

Tunç, Toprak Mahsulleri Ofisinin (TMO) piyasaya müdahale kararı almasının olumlu karşılandığının altını çizerek, "TMO'nun kararı bizleri umutlandırdı. Bu haberin duyulmasından sonra yem fiyatlarındaki artış durdu. Yapılacak müdahalelerle yem fiyatlarının düşmesini bekliyoruz. Girdi maliyetleri artarsa kimse hayvancılık yapmaz." değerlendirmesinde bulundu.

05.07.2021

Şehirlerarası kurbanlık naklinin özellikle bayrama 10 gün kala yoğunlaştığını belirten Tunç, bu dönemde fiyatların yükseldiğini anlattı. Tunç, dönemsel olarak yükselen nakliye fiyatlarının denetlenmesi gerektiğini vurguladı.

Kurban pazar yerlerinde kira denetimi yapılmalı

Tunç, kurbanlıkların maliyetlerini etkileyen bir diğer unsurunda hayvan pazarları kirası olduğuna işaret ederek, şunları kaydetti:

"Özellikle büyük şehirlerde hayvan pazarlarının kiralari üreticilerimize fazla geliyor. Burada aracilarin olduğunu görüyoruz. Bir başkası belediyelerden yer kiralayarak bunu hayvan pazarı haline getirip çok yüksek fiyatlara üreticilere kiralıyor. Buralarda denetim yapılması hem üreticinin hem de tüketicinin faydasına olacaktır."

Domateste miktar düştü, fiyat yarı yarıya arttı

Domates miktarının düşmesiyle fiyatlarda yarı yarıya kadar artış yaşandı. Haziran ayında Antalya Toptancı Hallerinde işlem gören domates miktarı yüzde 35,84 düşerken, fiyatı ise yüzde 49 arttı.

ANTALYA- Antalya Ticaret Borsası (ATB), Haziran ayı Antalya Halleri Domates, Sebze ve Meyve Endeksi açıklandı.

Buna göre Haziran ayı endeksleri miktarda bir önceki aya göre (aylık) domateste yüzde 0.26 ve sebze de yüzde 11.41 azaldı, meyvede ise yüzde 0,29 arttı.

Geçen yılın aynı ayına göre (yıllık) miktar endeksi domateste yüzde 35,84, sebze de yüzde 30.92 ve meyvede ise yüzde 30.30 azaldı. Miktar endekslerinde, Kasım, Şubat, Mart, Nisan, Mayıs aylarından sonra Haziran ayında da düşüş eğilimi devam etti.

Domates miktar endeksinde, geçen yılın Haziran ayına göre (yıllık) yüzde 35,84 düşüş yaşanırken fiyat endeksi geçen yılın aynı ayına göre (yıllık) yüzde 49 arttı. Domates miktar endeksindeki bu düşüş, son 6 yılın ikinci en yüksek miktar azalışını, fiyat endeksindeki artış ise son altı yılın üçüncü en yüksek fiyat artışına yol açtı.

Sebze miktar endeksi, geçen yılın Haziran ayına göre (yıllık) yüzde 30,92 azaldı, fiyat endeksi ise yüzde 29,27 arttı.

Meyve miktar endeksi, yüzde 30,30 düşüşken fiyatlar da ise aksine yüzde 69,28 artış oldu. Meyve fiyat artışı ise son 6 yılın en yüksek fiyat artışı oldu.

05.07.2021

Aylık artış

Bir önceki aya göre (aylık) domates işlem miktar endeksi, Haziran ayında yüzde 0,26 azalırken, işlem fiyatı endeksi ise bir önceki aya göre yüzde 1,91 arttı.

Sebze işlem miktar endeksi yüzde 11,41 azalırken, fiyat endeksi ise yüzde 1,75 arttı. Sebze fiyat endeksi ise son üç yılın en yüksek aylık artışını yaşadı. Bir önceki aya göre (aylık) meyve işlem miktar endeksi yüzde 0,29 arttı, işlem fiyat endeksi ise yüzde 24,27 düştü.

Tarım sigortalarında toplam sigorta bedeli yüzde 50 arttı

Devlet destekli tarım sigortalarında toplam sigorta bedeli geçen yıl bir önceki yıla göre yüzde 50,7 artarak 83,1 milyar liraya yükseldi. Toplam poliçe sayısı da yıllık yüzde 7,1 artışla 2,2 milyon oldu.

Türkiye İstatistik Kurumu, 2020 yılına ilişkin devlet destekli tarım sigortaları istatistiklerini açıkladı.

Buna göre, devlet destekli tarım sigortalarında toplam sigorta bedeli geçen yıl bir önceki yıla göre yüzde 50,7'lik artışla 83 milyar 146 milyon 49 bin 745 lira olarak hesaplandı.

Branş özelinde en yüksek yıllık artış yüzde 159,6 ile kümes hayvanları hayat sigortasında görüldü.

Devlet destekli tarım sigortalarında toplam poliçe sayısı da yıllık yüzde 7,1 artışla 2 milyon 235 bin 626'ya çıktı.

Devlet desteği prim tutarı arttı

Bu dönemde, toplam devlet destek prim tutarı yüzde 30,1 artışla 1 milyar 659 milyon 280 bin 218 lira, toplam prim tutarı da yüzde 30,7 artışla 3 milyar 198 milyon 743 bin 163 lira olarak gerçekleşti.

Sigorta ettirilen alan (sera dahil) geçen yıl bir önceki yıla göre yüzde 2,8 artış göstererek 26 milyon 878 bin 406 dekara ulaştı. Sigorta ettirilen büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayısı ise sırasıyla yüzde 77,8 ve yüzde 112 arttı.

05.07.2021

Toplam 6denen hasar bedeli branşlara g6re incelendiğinde, ilk sırayı 883 milyon 971 bin 395 lirayla bitkisel 6r6nler aldı. Bunu, 300 milyon 251 bin 876 lirayla b6y6kbaş hayvan hayat sigortası izledi.

Toplam 6denen hasar bedeli nedenlerine g6re incelendiğinde ise ilk sırayı 479 milyon 314 bin 129 lira bedelle dolu aldı.

Milyonlarca vatandaşı ilgilendiriyor: Market yasası Meclis'e geliyor

Milyonlarca vatandaşı ilgilendiren Market Yasası ile ilgili konuşan AK Parti Genel Başkanvekili Kurtulmuş, "Market yasası uzunca bir süre üzerinde konuştuğumuz, titiz bir şekilde çalışılan bir konu. Bu market yasasında da haksız rekabetin önüne geçmeyi sağlamamız lazım" dedi.

AK Parti Genel Başkanvekili Numan Kurtulmuş, Burdur'da STK temsilcileri ile bir araya geldi. Kurtulmuş, toplantıda bir soru üzerine market yasası ile ilgili de konuştu:

"TEDARİK ZİNCİRLERİNİN KORUNMASI LAZIM"

"Market yasası uzunca bir süre üzerinde konuştuğumuz, titiz bir şekilde çalışılan bir konu. Bu market yasasında da haksız rekabetin önüne geçmeyi sağlamamız lazım. Gıda tedarik zincirlerinin çok ciddi bir şekilde korunmasını da temin etmemiz gerekiyor. **Hakkaniyetli, adaletli, üretici ve tüketici arasındaki o zinciri mümkün olduğunca kısaltıcı ve marketlerin lehine bir takım avantajlar sağlamayacak şekilde düzenlemeler yapılması konuşuldu.**

"MECLİS'E GELECEĞİNİ ÜMİT EDİYORUM"

Belli bir noktaya kadar geldi. İnşallah önümüzdeki dönemde bu yasanın Meclis'e geleceğini ümit ediyorum. Hayvancılıkta da önemli bir noktayız. Eksiklerimizi gidererek üretimi artıracacağız, başka çaremiz yok. Küçük işletmecilerimizin de tarım ve hayvancılıktan para kazanabilecek hale gelmesini

05.07.2021

sağlayacağız. Tarım ve hayvancılıkta bilimsel, Ar-Ge faaliyetlerini artırarak çok daha yüksek verim elde edebilecek işler yapmak önemli."

NE OLMUŞTU?

Koronavirüs salgını ile gündeme gelen zincir marketlerin 'Küçük esnafı koruyacak şekilde' çalışması için oluşturulan taslağın detayları da ortaya çıkmaya başlamıştı.

Düzenleme ile yeni açılacak AVM'ler arasında ise en az 5 kilometre mesafe olma şartı getirilmesi de gündemde. Zincir marketler, mahalle bakkalının 200 metre yakınında olamayacak.

İktidarın Meclis'e sunacağı düzenlemede zincir marketlerdeki ürün çeşitliliğinin de yer alacağı, alanı bin 500 metre karenin altında olan zincir marketlerde tütün mamulü, mobilya, cep telefonu, elektronik eşya ve beyaz eşya gibi ürünlerin satışının yapılamayacağı belirtiliyor.

Nereden çıktı bu satış

Stratejik önemi nedeniyle 36 yıldır özelleştirme programlarının dışında tutulan elektrik iletimindeki devlet tekeli sona eriyor. Önceki yıllarda 'Kapsam dışı kalacak' taahhütü verilen TEİAŞ sürpriz şekilde satış listesine alındı. Hem kârlılığı yüksek hem de tekel vasfı bulunan şirketle ilgili karar 'Şimdi ne değişti?' sorusuna yol açtı. 'Kurum denetimden çıkarılıyor. Türkiye'nin enerji güvenliği tehlikeye atılıyor' tepkileri yükseldi.

İBRAHİM KAHVECİ

Türkiye'de özelleştirmeye yönelik bir yandan sert eleştiriler sürerken bir yandan satışlar devam ediyor. Son olarak Türkiye Elektrik İletim A.Ş. Cumhurbaşkanlığı kararıyla özelleştirme kapsamına alındı. Elektrikte diğer şirketler özelleştirilirken iletimin devlette kalacağı belirtilmesine rağmen alınan karar 'Şimdi ne değişti' dedirtti. Öz kaynakları yüksek olan TEİAŞ'ın, geçen yıl 6.4 milyar TL'lik faaliyet kârı açıklaması da satışın gerekçesini tartışılmalı hale getirdi.

ALACAK ŞİRKETE İLETİM İÇİN HAZİNE GARANTİSİ VERİLECEK Mİ?

Stratejik değeri yüksek olan ve kâr elde eden bir kamu kuruluşunun özelleştirilmesi kamuoyunda eleştiri konusu oldu. Bu adımla nasıl bir kamu yararı sağlanacağı dile getirildi. 'İletim garantisi de verilecek mi?' sorusu gündeme getirildi. Kritik konu muhalefetin de gündemindeydi. CHP'li Ahmet Akın "Türkiye'nin enerji güvenliği tehlikeye atılıyor. Mal varlığı on milyarlarca dolar olan TEİAŞ'ın özelleştirilmesi Sayıştay denetiminden çıkarılması anlamına geliyor" dedi.

DAĞITIM GİTTİ ÜRETİM BİTTİ SIRA İLETİMDE

Elektriğin santrallerde üretim fiyatı ile ailelerin kullandığı tüketim fiyatı arasındaki fark özelleştirmeler ile gittikçe azalacak deniliyordu. Dağıtımın tamamen özelleştirilmesine rağmen üretim-tüketim farkı azalacağına artmaya devam ediyor. Tekel konumundaki TEİAŞ'ın özelleştirilmesi ile son 3,5 yılda yüzde 123 zamlanan elektriğin daha da yükselmesi bekleniyor.

Bir zamanlar Türkiye'de TEK adı altında Türkiye Elektrik Kurumu vardı. TEK, 1- elektrik üretim, 2-elektrik iletim ve 3-elektrik dağıtım olarak üç ana gruba ayrıldı. Bu üç ana bölümden dağıtım 2013 itibari ile tamamen 12,4 milyar dolara özelleştirildi. Üretimde ise 2020 yılı verilerine göre 96 bin MW gücün 21,4 bin MW kısmı kamuda bulunuyor. Ama üretim tesisleri de peyderpey satılmaya devam ediliyor. Elektrik iletiminde de son karara kadar tüm yetki ve kontrol kamunun elinde bulunuyordu. Haftanın son günü yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Türkiye Elektrik İletim AŞ olan TEİAŞ artık özelleştirme listesine eklenmiş oldu. 2012-13 yıllarında son ihalelerin ve devirlerin de tamamlanması ile elektrik dağıtımını artık tamamen özel sektörün olmuştur.

İşte o yıllarda devletin TEİAŞ ile iletimde kontrolü sağlayacağı ve sektörü yönlendireceği ileri sürülüyordu. Ama artık TEİAŞ'da özelleştirme kapsamına alındı. Yine elektrik dağıtımının özelleştirilmesi ile düşeceği söylenen elektrik fiyatlarının bırakın düşmesini son 3,5 yılda yüzde 123 zamlanmış görünüyor. Hatta verimliliğin artışı ile elektrik üretim maliyetlerine daha yaklaşması beklenen vatandaşa satış fiyatının da azalması yerine arttığı görünüyor. 2017 yılında ortalama toptan elektrik satış fiyatının 16,794 kuruş olmasına karşılık hanelerin kullandığı elektrik fiyatı 41,185 kuruşa satılıyordu. Oysa 2021 yılında elektrik üretiminde bulunan tesislerin toptan satış fiyatları 31,0 kuruş seviyelerinde seyrederken meskenlere satış fiyatı son 15 zamla beraber 91,72 kuruşa yükselmiş oldu. Böylece satış fiyatına göre elektrik fiyatı payı yüzde 66 düzeyine çıkmış oldu. Özellikle TEİAŞ'ın özelleşmesi sonrasında piyasa kontrolünde kamunun gücü daha da azalacağından makasın artmasından endişe ediliyor.

UCUZA SATIŞ ZAMANI

TEİAŞ 2020 verilere göre 27 milyar 880 milyon lira öz varlığa ve 4 milyar 648 milyon lira net kara sahip bir tekel firması. Buna rağmen yabancı sermayenin ilgi göstermediği Türkiye'de firma satış fiyatlarının çok düşük kaldığı görülmektedir. TEİAŞ gibi bir tekel ve yüksek değerde varlıkları olan firmanın satış değerine ulaşması da güç görülmektedir. Böyle bir zamanda hem de bu yılın sonuna kadar alelacele satış kararının alınması da ilginç bulunuyor.

ÜRETİCİDE ARTMAYAN ELEKTRİĞE ZAM

2018 yılı yaz aylarında elektrik tüketiminin artması ile toptan piyasa fiyatlarında da yükseliş yaşanmış ve elektrik toptan fiyatı 30 kuruşun üzerine çıkmıştı. Temmuz

2018'de 46,1 kuruşta konutlara satılan elektriğe işte o artışlarla beraber 2018 sonunda 59,7 kuruşta kadar zam yapıldı. Aradan 3 yıl geçmesine karşılık halen toptan elektrik satış fiyatı (üretici fiyatı) 30-32 kuruş arasında seyrederken konutlara satılan elektrik fiyatı son yüzde 15 zamlarla birlikte 91,72 kuruşta yükseltilmiş oldu. Böylece vatandaş aslında elektrik faturası öderken bu faturanın büyük kısmı aracı ve dağıtıcılara giderken, üreticilerin bu zamandan faydalanma oranı çok daha sınırlı kaldı.

TEİAŞ SATIŞ ÖNCESİ SÜSLENDİ

Türkiye Elektrik İletim AŞ.-TEİAŞ 2019 yılında 11,05 milyar liralık satış gelirinden 2,6 milyar lira brüt kar elde ediyordu. TEİAŞ'ın brüt kar marjı oranı yüzde 23,5 seviyesindeydi. Bir önceki yıl olan 2018'de ise yüzde 36,7 kar marjı ile 3 milyar 258 milyon lira brüt kar etmişti. Fakat 2020 yılında TEİAŞ 14 milyar 933 milyon liralık iletim bedeline karşılık yüzde 43 kar marjına ulaştırılmış ve 6,4 milyar lira brüt kar etmişti. Bu sayede TEİAŞ'ın net karı da 4 milyar 648 milyon liraya ulaştı. 2017 yılında 2,3 milyar lira ve 2018 yılında da 2,2 milyar lira net kar eden TEİAŞ özelleştirme kararı öncesinde birden net kar tutarını 4,6 milyar liraya yükseltmiş oldu. Oysa 2018-2021 arasında elektrik fiyatlarına yüzde 123 zam yapılarak vatandaş çok daha yüksek bir fatura ile karşılaşmıştı. Üreticilerin bu derece fiyat artırmadığı ama tüketicilerin bu derece zamlarla karşılaştığı yerde farkın aracılar olarak dağıtıcılar ve tekel olan iletilici kamu şirketine aktarıldığı anlaşılıyor.

FATURANIN YARISI ARACILARDA

Enerjiatlası.com internet sitesi son zamlar ve son piyasa fiyatı üzerinden örnek bir elektrik faturası dağılımını yayınladı. Buna göre 200 kWh elektrik tüketim faturası 183,45 TL'ye çıkıyor. Bu faturanın ise toptan fiyat 47,43 kuruş olduğu kabul edildiğinde bile sadece 94,85 lirası elektrik parası olarak ödenmiş oluyor. Kalan 88,6 lira ise dağıtıcı karı başta olmak üzere diğer giderlere harcanmış oluyor. Ama dikkat çeken nokta şu olsa gerek: Elektrik satış fiyatının 47,43 kuruş olduğu yerde dağıtım şirketlerinin aldığı para da 26,51 kuruşta gelerek nerede ise üretici fiyatına yaklaşmış oluyor.

İhracat haziranda yüzde 47 arttı: 19,8 milyar dolar

Türkiye'nin ihracatı haziran ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 47 artış kaydetti ve 19,8 milyar dolar olarak gerçekleşti. İthalat yüzde 38,9 artışla 22,7 milyar dolar oldu. Böylece haziranda dış ticaret açığı 2,9 milyar dolar olarak kayıtlara geçti.

Ticaret Bakanı Mehmet Muş, haziran ayı dış ticaret rakamlarını açıkladı. Buna göre Türkiye ekonomisi haziran ayında 19,8 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirdi. Bu rakam ihracatta yıllık bazda yüzde 47 artış anlamına geliyor. İthalat ise yüzde 38,87'lik artışla 22,7 milyar dolar olarak açıklandı.

Haziranda 2,9; yılın ilk yarısında 21,2 milyar dolar açık

Yılın ilk 6 ayında ihracat yüzde 40,4 artışla 99,6 milyar dolar; ithalat yüzde 28,2 artarak 121,3 milyar dolar oldu. Dış ticaret açığı haziran ayında 2,9 milyar dolar olurken Türkiye ekonomisi yılın ilk yarısını 21,2 milyar dolar ticaret açığıyla tamamladı.

Haziran ayı verilerine göre, dış ticaret hacmi, yüzde 42,50 artarak 42 milyar 434 milyon dolara ulaşırken ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 87,3 oldu. Altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı ise yüzde 87,8 seviyesinde gerçekleşti.

En fazla ihracat Almanya; en fazla ithalat Çin

2021 yılı Haziran ayında en fazla ihracat yapılan ülke Almanya (1 milyar 704 milyon dolar) olurken, bu ülkeyi sırasıyla ABD (1 milyar 346 milyon dolar) ve İngiltere (1 milyar 268 milyon dolar) izledi.

2021 yılı Haziran ayında en fazla ithalat yapılan ülke Çin (2 milyar 858 milyon dolar) olurken, bu ülkeyi sırasıyla Rusya Federasyonu (2 milyar 330 milyon dolar) ve Almanya (1 milyar 920 milyon dolar) yer aldı.

Ticaret Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada şöyle denildi:

"2020 yılı Mart ayından itibaren, tüm dünyayı hem sosyal hem de ekonomik anlamda çok büyük oranda olumsuz etkileyen Covid-19 salgını nedeniyle dünya ekonomilerinde yaşanan daralmanın olumsuz etkilerinin, hem ülkemizin hem de dünya ekonomilerinin normalleşme sürecine girdiği 2020 yılı Haziran ayından itibaren ortadan kalkmaya başladığı görülmektedir.

2021 yılı Ocak ayında ihracatımız 15 milyar 21 milyon dolar, Şubat 15 milyar 956 milyon dolar, Mart ayında ise 18 milyar 966 milyon dolar, Nisan ayında 18 milyar 768 milyon dolar, Mayıs ayında 16 milyar 498 milyon dolar ve Haziran ayında ise 19 milyar 773 milyon olarak gerçekleşerek, tüm zamanların en yüksek ihracat değerine ulaşmıştır.

Enerji hariç olarak bakıldığında, Haziran ayında ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 100,5 seviyesine yükselmiştir. Ocak-Haziran döneminde ise bu oranın yüzde 94,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Diğer taraftan, işlenmemiş veya yarı işlenmiş altın dış ticareti hariç olarak bakıldığında, Haziran ayında ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 87,8 seviyesinde gerçekleşmiştir. Ocak-Haziran döneminde ise bu oran yüzde 84,4 seviyesine yükselmektedir.

• İhracat bir önceki döneme göre yüzde 19,12 oranında artarak 199 milyar 567 milyon dolar, ithalat ise yüzde 19,10 oranında artarak 246 milyar 711 milyon dolar olmuştur.

• Dış ticaret hacmi bir önceki döneme göre yüzde 19,11 oranında artarak 446 milyar 278 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise yüzde 80,9 olmuştur.

En fazla ihracat "Ham madde (Ara mallar)" grubunda

2021 yılı Haziran ayında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ihracat incelendiğinde en çok ihracat "Ham madde (Ara mallar)" (10 milyar 264 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla "Tüketim malları" (7 milyar 189 milyon dolar) ve "Yatırım (Sermaye) malları" (2 milyar 235 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

En fazla ithalat “Ham madde (Ara mallar)” grubunda

2021 yılı Haziran ayında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ithalat incelendiğinde en çok ithalat “Ham madde (Ara mallar)” (17 milyar 38 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla “Yatırım (Sermaye) malları” (3 milyar 387 milyon dolar) ve “Tüketim malları” (2 milyar 207 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

GTS’ye göre en fazla ihracat yapılan fasıl “Motorlu kara taşıtları”

2021 yılı Haziran ayında en çok ihraç edilen “Motorlu kara taşıtları” faslını (1 milyar 941 milyon dolar), “Kazanlar, makinalar” (1 milyar 879 milyon dolar) ve “Demir ve çelik” (1 milyar 550 milyon dolar) ihracatı takip etmiştir. Fasıllar düzeyinde en büyük 5 ihracat kalemi aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

GTS’ye göre en fazla ithalat yapılan fasıl “Mineral yakıtlar, mineral yağlar”

2021 yılı Haziran ayında en çok ithal edilen “Mineral yakıtlar, mineral yağlar” faslını (3 milyar 658 milyon dolar), “Kazanlar, makinalar” (2 milyar 676 milyon dolar) ve “Demir ve çelik” (2 milyar 236 milyon dolar) ithalatı takip etmiştir. Fasıllar düzeyinde en büyük 5 ithalat kalemi aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Kabine bugün toplanıyor: Bayram tatili ve turizmdeki gelişmeler masada

Kabine toplantısında bayram tatili, COVID-19 aşısı programı ve turizm sektörüne ilişkin gelişmelerin ele alınması bekleniyor.

Bugün Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan başkanlığında toplanacak kabine toplantısında, COVID-19 aşısı programı ve bayram tatilinin süresi başta olmak üzere ülke gündemindeki konuların ele alınması bekleniyor.

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın sunum yapması öngörülen toplantıda, 3. doz aşılama ve ülke genelinde aşısı programında gelinen noktanın değerlendirileceği, aşısı programının COVID-19 vaka sayılarına etkisi ve yerli aşısı çalışmalarının da görüşüleceği tahmin ediliyor.

Bayram tatili süresinin de belirlenmesi beklenen toplantıda, turizm sezonuna ilişkin beklentiler ile bu kapsamda alınan tedbirlerin masada olacağı öngörülüyor.

Güvenlik ve dış politikaya ilişkin konuların da görüşülecek gündem maddelerinden olacağı toplantıda, Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar tarafından, yurt içi ve sınır ötesinde terör örgütlerine karşı yürütülen operasyonlara ilişkin Kabine'ye bilgi verilmesi bekleniyor.

Toplantıda, 20 Temmuz Barış ve Özgürlük Bayramı'nda KKTC'ye yapılacak ziyaret öncesinde, bölgesel ve küresel gelişmelerin de ele alınacağı tahmin ediliyor.

Meclis, yargı paketi için mesai yapacak

Meclis'te bu hafta 4. Yargı Paketi görüşülecek. Hayvanların korunmasına ilişkin kanun teklifi ise komisyonda ele alınacak.

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), 4. Yargı Paketi'ni içeren kanun teklifini yasalaştırmak için mesai yapacak.

Haftalık mesaisine 6 Temmuz Salı günü başlayacak TBMM Genel Kurulunun en önemli gündemi, kamuoyunda 4. Yargı Paketi olarak bilinen Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi olacak.

Düzenleme ile eşe karşı işlenen "kasten öldürme", "kasten yaralama", "eziyet" ve "kişiyi hürriyetinden yoksun kılma" suçlarında kabul edilen cezayı artırıcı nedenler, boşanmış eşi de kapsayacak.

Katalog suçlarda bir kişinin tutuklanabilmesi, kuvvetli suç şüphesinin somut delillere dayanmasına bağlı hale getirilecek.

İdari yargı mercilerince verilen nihai kararlar, gerekçesiyle birlikte en geç 30 gün içinde yazılacak.

İfadesi alınmak amacıyla düzenlenen yakalama emri üzerine mesai saatleri dışında yakalanan ve belirlenen tarihte yargı merci önünde hazır bulunmayı taahhüt eden kişi, cumhuriyet savcısının emri doğrultusunda serbest bırakılabilecek.

Konutu terk etmeme yükümlülüğü altında geçen her 2 gün, cezanın mahsubunda 1 gün sayılacak.

Hakim adayları ile avukat stajyerlerine, Anayasa Mahkemesinde staj yapma imkanı getirilecek.

COVID-19 salgını nedeniyle; açık ceza infaz kurumlarında bulunanlar ile kapalı ceza infaz kurumunda bulunup da açık ceza infaz kurumlarına ayrılmaya hak kazanan hükümlüler, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezasının infazına karar verilen hükümlüler ve denetimli serbestlik tedbirinden yararlanan hükümlülerin izinli sayılmalarına ilişkin süre, 31 Kasım 2021'e kadar uzatılabilecek.

Komisyonların gündemi

TBMM Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu, salı günü toplanarak, hayvanları "mal", "eşya" değil, "can" olarak gören anlayışla hazırlanan Hayvanları Koruma Kanunu ve Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ni görüşecek.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu perşembe günü gerçekleştireceği toplantıda, OSTİM Teknik Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Murat Yülek'in, "Sanayi politikaları ve kamu satın alımları, dünyada ve Türkiye'de mevcut durum ve Türkiye için öneriler" başlıklı sunumunu dinleyecek.

Dijital Mecralar Komisyonunun, perşembe günkü toplantısında, AK Parti Grup Başkanı Naci Bostancı sunum yapacak.

Araştırma komisyonları da çalışmalarını sürdürecektir.

Kadına Yönelik Şiddetin Araştırılması Komisyonu, salı günü toplanacak. Toplantıda, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi (KOSGEB) Başkanı Hasan Basri Kurt, KOSGEB'in, kadın girişimcilere yönelik pozitif ayrımcılık içeren destek programları hakkında bilgi verecek.

Komisyonunda, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Türkiye İş Kurumu, Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığından yetkililerin yanı sıra Birleşmiş Milletler'in bazı kuruluşlarından gelen yetkililer sunum yapacak.

Küresel İklim Değişikliği Araştırma Komisyonu, salı ve çarşamba günü yapacağı toplantıda, Tarım ve Orman Bakanlığından çok sayıda yetkilinin sunumlarını dinleyecek.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesindeki Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu çarşamba günü yapacağı toplantıda, Van Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Aliağa ve Menemen Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nu ele alacak.

İktisat fakülteleri bir gün ders olarak okutacak

Alaattin AKTAŞ

05 Temmuz 2021 Pazartesi

- ✓ **2020'den bu yana geçen bir buçuk yıl... İktisat kitaplarında yer açın, hangi hatalar yapılırsa ne gibi maliyetler ortaya çıkarmış, örnek dönem...**
- ✓ **On ayda 13 milyar dolarlık yabancı çıkışına yol açan politikadan dönüş ve bu sayede dört ayda 5 milyar giriş, ardından tam anlaşılamayan bir politika ve son dört ayda yeniden 1.3 milyar dolarlık çıkış...**

Çok basit bir soruyla başlayalım. Bir yatırımcı olarak bir başka ülkede portföy yatırımı yapmaya niyetlenseniz neleri dikkate alır, neleri göz önünde bulundurursunuz? Yanıtlar belli, değil mi...

Birincisi; yatırım yapılan menkul kıymetin getirisi iyi mi, ona bakarsınız. Gidip yabancı ülkelerde yatırıma kalkıştığınıza, paranızı oralara götüreceğinize göre kuşkusuz iyi bir getiri söz konusu olması gerekir.

Baktınız, araştırdınız, diğer ülkelerle kıyasladınız; faiz getirisi gayet iyi, hatta iyi ötesi, şahane. Kendi ülkenizde beş-altı yılda alabileceğiniz faizi, bu ülke bir yılda veriyor.

Faiz iyi de ya bu ülkenin parasının değerindeki dalgalanma; onu da incelersiniz. Götüreceğiniz para belli, dolar. Eğer dolar o ülke parasına karşı faizden daha yüksek oranda değer kazanırsa sizin getiriniz negatif demektir. Böyle bir olasılık görürseniz, hiç kuşku yok o yatırımdan vazgeçersiniz.

Rekor çıkış

İktisat fakültelerinde belki yakın zamanda değil ama herhalde gelecekte Türkiye'nin son bir buçuk yılda faizde yaşadığı dalgalanma, bu dalgalanmaya nelerin yol açtığı ve bütün bunların sonucunda portföy yatırımlarının nasıl iniş çıkışlı bir grafik çizdiği ders olarak okutulacaktır.

Yurtdışı yerleşiklerin Türkiye'deki hisse senedi ve devlet iç borçlanma senedi yatırımlarına ilişkin veri seti gösteriyor ki geçen yılki gibi bir çıkış şimdiye kadar hiç yaşanmadı. Özellikle geçen yılın ilk on ayı yabancıların arkasına bakmadan kaçtığı bir dönem oldu.

Yabancı yatırımcılar geçen yıl ilk on ayda 13.4 milyar dolarlık hisse senedi ve DİBS sattı. Üstelik bu net satışı gösteriyor. Yılın son iki ayında ise çıkış durdu ve 4.2 milyar dolarlık giriş gerçekleşti. Böylece yıl 9.3 milyar dolarlık net çıkışla kapatıldı.

Bu yılın ilk iki ayı eh işte kıvamında giderken mart ayıyla birlikte durum birden değişti. Bunun nedenini de biliyoruz.

Ve yabancı hala ikilemde "Türkiye'ye gitsem mi, gitmesem mi" diye, biz hala beklemede "Yabancı gelir ve döviz getirir mi, yoksa buralara uğramaz mı" diye...

Niye böyle olduğu açık. Neyin ne zaman yapılacağını bırakın bize dövizini emanet edecek yabancıların bilmesini, biz bile kestiremiyoruz ki...

Son bir buçuk yılın yabancı hareketi (Milyon dolar)

	H.senedi	DİBS	Toplam
2020-01	-352	-527	-879
2020-02	-687	-1.802	-2.489
2020-03	-1.037	-2.028	-3.065
1.çeyrek	-2.076	-4.357	-6.433
2020-04	-876	-1.102	-1.978
2020-05	-1.009	-986	-1.995
2020-06	0	-561	-561
2.çeyrek	-1.884	-2.649	-4.533
2020-07	-500	-256	-755
2020-08	-1.031	-458	-1.489
2020-09	-221	20	-201
3.çeyrek	-1.751	-694	-2.445
2020-10	-116	89	-27
2020-11	1.214	612	1.826
2020-12	334	1.994	2.328
4.çeyrek	1.431	2.695	4.126
2021-01	-292	926	633
2021-02	-486	546	61
2021-03	-881	-754	-1.635
1.çeyrek	-1.659	718	-942
2021-04	-274	-117	-392
2021-05	197	386	583
2021-06	-67	185	118
2.çeyrek	-144	454	310

BİLE İSTEYE YAPILMAYACAĞINA GÖRE BÜYÜK HATA!

Geçen yıl ocak-ekim 13.4 milyar dolarlık çıkış, kasım-aralık 4.2 milyar dolarlık giriş...

Herhalde hiç kimse o ilk on aylık dönem için “Biz yabancıların gitmesini, Türkiye’den çıkmasını çok istiyorduk, bu sonucu doğuracak ortamı bile bile hazırladık” demeyecektir.

“Döviz, döviz” diye inlediğimize, swap yapabilmek için fellik fellik ülke aradığımızı göre “Aman ne güzel oldu, ne iyi oldu, yabancılar çıktı gitti” diyen yoktur.

Peki şu durumda “Biz geçen yıl ne gibi hatalar yaptık da bu duruma düştük” diye özeleştiri yapan, dile getirmese de içinden sessizce yapan var mıdır?

Onu bilemeyiz. Ancak tahmin yürütebiliriz. Galiba bir dönem bu özeleştiri yapanlar oldu. Hani geçen yıl kasımda Merkez Bankası’nda bir operasyona gidilmişti ya, işte o dönem.

“Enflasyonun nedeni olan faiz” artırıldı, faiz artırılınca yabancı çıkışı durdu hatta tam tersine giriş başladı, döviz hızla geriledi... Tam işler biraz normalleşir gibi olmuştu ki nedeni hala tam anlaşılamayan bir şekilde Merkez Bankası’nda bu sefer de mart operasyonu yapıldı.

Marttan bu yana “enflasyonun nedeni olan faiz” aşağı çekildi mi, hayır. Faiz yüksek olduğu halde kur yeniden artmaya başladı mı, evet. Peki ne anladık biz bu mart ayı operasyonundan!

Bu konuyu işlemeye devam etmek gerekir. Dedik ya, gün gelecek iktisat fakültelerinde okutulacak. Önemli bir konu...

Abdulkadir Selvi

AK Parti'den özgürlükçü sivil anayasa

5 Temmuz 2021

İktidar ve muhalefetin yeni anayasa çalışmasında önemli ilerleme sağlandı.

Muhalefetin güçlendirilmiş parlamenter sistemi, iktidarın ise Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ni esas alan yeni anayasa çalışmaları önemli ölçüde şekillenmeye başladı.

Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı Prof. Dr. **Yavuz Atar** başkanlığında oluşturulan Anayasa Bilim Kurulu üyeleri tarafından hazırlanan anayasa taslağı AK Parti'nin hukukçu milletvekillerinin de katıldığı bir toplantıda görüşülmeye başlandı. İlk toplantı 30 Haziran Çarşamba günü Cumhurbaşkanı **Erdoğan**'ın başkanlığında yapıldı.

YOL HARİTASI

Bir yol haritası belirlendi. Buna göre:

- 1- AK Parti'nin hazırladığı taslak üzerindeki çalışmalar tamamlanacak.
- 2- MHP'nin hazırladığı taslak incelenecek.
- 3- **Erdoğan ve Bahçeli**'nin kararına göre ya Cumhur İttifakı'nın ortak taslağı hazırlanacak ya da AK Parti ve MHP ayrı ayrı ilerleyecek, ancak Cumhur İttifakı'nın ortak anayasa hazırlaması eğilimi ağır basıyor.
- 4- Cumhur İttifakı'nın anayasa önerisi tamamlandıktan sonra kamuoyuna açıklanacak. Muhalefetle uzlaşma aranacak. Yeni anayasa konusunda uzlaşma sağlarsa bu Türkiye'nin ilk sivil anayasası olacak.
- 5- Ancak iktidar Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ni, muhalefet ise parlamenter sistemi esas aldığı için uzlaşma mümkün görünmüyor.
- 6- Bu durumda Cumhur İttifakı anayasa önerisini kamuoyuna açıklayıp, kamuoyunun desteğini talep edecek.

ÖZGÜRLÜKÇÜ BİR KONSEPT

Darbe dönemlerinde hazırlanan yasadışı ve güvenlikçi anayasaların aksine AK Parti'nin hazırladığı anayasa özgürlükçü bir bakış açısıyla düzenleniyor. Yeni anayasa taslağının farklı bir konseptle hazırlandığı, insan hakları, kadınlar, gençler ve çocuk hakları ile çevreye özel bölümler ayrıldığı dikkat çekiyor.

MİLLİ İRADE VURGUSU

Darbe dönemlerinde yapılan anayasaların esas görevi darbelere meşruiyet sağlamaktı. AK Parti'nin anayasa taslağında ise askeri darbelerin ve vesayetçi zihniyetin izleri tümüyle kaldırılarak demokrasilerde milli iradenin önemi vurgulanıyor.

Darbe anayasaları darbelerin ruhunu taşıırken, sivil anayasa taslağında ise “**milli irade**” vurgusu ön plana çıkıyor.

İLERİ İNSAN HAKLARI

Anayasa taslağının üçte birinde “**insan hakları**” konusuna ayrılıyor. İnsan haklarının tanınması konusunda ileri düzeydeki kriterler anayasal teminat altına alınıyor.

Taslakta ileri düzeyde bir insan hakları sistemi oluşturuluyor. Gelişmiş Batı demokrasilerindeki insan haklarıyla ilgili değerler bir uyum içinde anayasada yer buluyor.

KADINLAR VE GENÇLER

Kadınlar ve çocuklarla ilgili hak ve hürriyetler de anayasada ayrı bir bölüm olarak düzenleniyor. Anayasa taslağında kadınlar ve gençler ön plana çıkarılıyor.

ANAYASANIN BAŞLANGIÇ BÖLÜMÜ

‘**1982 Anayasası**’nı hazırlayan Danışma Meclisi’nin tutanaklarını incelerken en çok dikkatimi çeken noktalardan biri de Anayasa’nın başlangıç bölümüyle ilgili tartışmalar olmuştu. Küçük bir metin olmasına rağmen, sert tartışmalar yaşanmış.

12 Eylül’ün ruh ve felsefesinin yeterince yansıtılmadığı yönündeki iddialar üzerine anayasanın mimarı **Orhan Aldıkaçtı**, “**12 Eylül’ün ruh ve felsefesi bu anayasanın her satırına, her kelimesine sinmiştir**” diye tepki göstermişti.

AK Parti’nin anayasa taslağında ise özgürlükçü anayasa perspektifine uygun bir “**Başlangıç Bölümü**” yazılacağı öğrenildi.

ANAYASA’NIN TEMEL İLKELERİ KORUNUYOR

Yeni anayasada devletin şeklini belirleyen ve değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez hükümler arasında yer alan temel esaslar korunuyor.

Devletin şekli, Cumhuriyet'in nitelikleri, devletin bütünlüğü, resmi dili, bayrağı, milli marşı ve başkentini belirleyen Anayasa'nın ilk maddeleri de muhafaza ediliyor.

BAŞKANLIK SİSTEMİ

Yeni anayasa Başkanlık Sistemi esas alınarak hazırlanıyor. Daha önce yapılan değişiklikte Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi tanımı yapılırken yeni anayasada Başkanlık Sistemi tanımı tercih edildi.

İKİ DÖNEM KURALI

Cumhurbaşkanlarının seçiminde dörder yıl olmak üzere iki dönem kuralı korunuyor.

DENGE-DENETLEME

Denge ve denetleme sistemi Meclis'i daha güçlendirecek şekilde yeniden kurgulanıyor.

AYM'YE ÜYE SEÇİMİ

Anayasa Mahkemesi üyelerinin seçiminde Meclis'e ağırlık verilecek. Üye seçiminde Cumhurbaşkanlığı ile Meclis yetkilendiriliyor.

HALK KANUN TEKLİFİ VEREBİLECEK

Yeni anayasa taslağında halka Meclis'e kanun teklifi sunma imkânı getiriliyor. Belirli imza sayısını bulan vatandaşlar Meclis'e kanun teklifi sunabilecek.

ÖZGÜRLÜKÇÜ VE SİVİL

Anayasanın maddeleri elbette ki önemli. Darbe anayasası ile yönetilme utancından kurtulmak isteyen benim gibiler için sivillerin özgürlükçü anayasa yapabilmeleri daha önemli.

PKK'DA 'BARRE' SENDROMU

SOSYAL medya gündemimizi esir almış durumda ama kafamızı kaldırıp bakabilirsek, PKK ile mücadele cephesinde farklı bir şeyler oluyor.

Özellikle PKK'nın lider kadrosunda "**Barre Sendromu**"na benzer bir durum yaşandığı haberleri alınıyor. Barre Sendromu nedir? Tıpta, "**Guillain-Barré Sendromu**" olarak tanımlanıyor. Sinir sisteminden kaynaklı olarak vücutta felç hali meydana getiren nörolojik bir hastalık olarak ifade ediliyor.

Tabii biz **Şeyma Subaşı**'nın Mısırlı sevgisinden ayrılışı ile ilgilendiğimiz kadar PKK ile mücadelede ne oluyor diye bakmadığımız için bu anlatacaklarım size yabancı gelebilir.

PKK'nın lider kadrosunu hedef alan strateji değişikliğinden sonra kırmızı kategoride, gri kategoride yer alan PKK'nın lider kadrosundan isimler bir bir etkisiz hale getiriliyor. Kategoriler delik deşik oluyor.

KONSEPT DEğİŞİKLİğİ ETKİLİ OLDU

Ancak bu tesadüfi olmadı. PKK ile mücadelede temel bir strateji değişikliğine gidildi.

O tarihten sonra örgütün üst düzey sorumluları, Irak'ta tespit edilirse Irak'ta, Suriye'de tespit edilirse Suriye'de, Türkiye'de tespit edilirse Türkiye'de etkisiz hale getiriliyor.

Haberlerde bir cümle ile duyuyorsunuz. PKK'nın Mahmur sorumlusu "**Doktor Hüseyin**" kod adlı **Selman Bozkır**, **Sofi Nurettin**, "**Dersim**" kod adlı **Ulaş Doęan** etkisiz hale getirildi deniliyor.

PKK'nın sınırlarımız içindeki Kandilcikleri ise yerle bir edildi. Yurtiçindeki PKK'lı sayısı 200'e geriledi. PKK'nın lider kadrosu ölüm korkusunu enselerinde hissetmeye başladı.

BAŐARIYI GETİREN ADIMLAR

Her başarının altında mutlaka doğru bir strateji yatıyordur. PKK ile mücadelede konsept değişikliğine gidildi.

- 1- PKK ile artık kaynağında mücadelede ediliyor.
- 2- Örgütün lider kadrosu hedef alındı.
- 3- Kritik halka istihbarat. Irak ve Suriye'de yerel kaynaklardan istihbarat alınabiliyor.
- 4- Sadece istihbarat yeterli olmuyor. MİT'in operasyonel planlama ve nokta operasyonları ile sonuç alınıyor.
- 5- MİT ile TSK arasındaki uyum.
- 6- İHA ve SİHA'ların oyun deęiŐtirici gücünün devreye girmesi.
- 7- Sınırlarımızın içinde ise PÖH ve JÖH Timleri ile İçiŐleri Bakanlığı'nın yürüttüğü kararlı operasyonlar.

1984'te PKK'nın ilk eylemi olan Eruh-Őemdinli baskınından sonra **Özal**'la Őemdinli'ye giden gazetecilerden biriyim. O tarihten bu yana PKK ile mücadeleyi takip eden bir gazeteci olarak, çok önemli işler yapıyor diyorum. Ama siz hâlâ **Şeyma Subaşı**'nın yeni sevgilisini merak ediyorsanız bu yazıyı ciddiye almayabilirsiniz.

Oğuz Demir

Ölçemezseniz yönetemezsiniz!

Yanılmıyorsam 2007 yılıydı. Çok sevdiğim bir hocam ile sohbet ederken konu enflasyon, işsizlik gibi Türkiye ekonomisi için her zaman gündem olan konulara gelmişti. O zaman da Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) bu verileri yayınlıyor ve kamuoyu ile paylaşıyordu. TÜİK'in yayınladığı rakamların gerçeği ne kadar yansıttığı bugünkü kadar olmasa da o zaman da tartışılıyordu.

Toprağı bol olsun sevgili hocama bu rakamları değiştiriyor olabilirler mi diye sordum!

Hocanın yanıtı ise dünyada da Türkiye'de de bu verilerin gerçeği yansıtmada konusunda her zaman eksikleri olabileceği ancak iş rakamlarla oynamaya gelindiğinde TÜİK'in içerisinde her görüşten çalışan olduğu ve böyle bir siyasi müdahale olsa yarım saat içinde hepimizin haberi olacağı şeklinde olmuştu.

O günün şartlarında bu cevap çok mantıklıydı.

Şimdi bu sohbetin üzerinden neredeyse 15 yıl geçti.

TÜİK de dahil tüm kamu kurumlarındaki atamalarda uzun yıllardır liyakatin ikinci planda kaldığını biliyoruz. O eskiden var olan çok görüşlülük ne kadar kalmıştır emin değilim.

Dolayısıyla bugün benim bir öğrencim bana dönüp TÜİK'in yayınladığı rakamlara müdahale edilip edilmediğini sorsa en azından hocamın bana yanıt verdiği **rahatlıkta yanıtlamayacağıma** eminim.

Ancak TÜİK belki de tüm kurumlardan daha değerli bir kurum.

Çünkü ölçemezseniz yönetemezsiniz. Kötü ölçerseniz kötü yönetirsiniz.

Bir örnekle de netleştireyim. Türkiye'de son birkaç yıl içerisinde yerli tasarruf sahipleri ciddi büyüklükte döviz aldı. Bu süreci tersine çeviremezsek yani yerli tasarruf sahiplerinin tasarruflarını Türk Lirası'nda tutmalarını sağlayamazsak da TL'nin değer kaybını durdurmamız zor. Yerlilerin dövizle yönelmesinin ana nedenlerinden biri de tasarruflarını TL'de tuttuklarında satın alma güçlerini koruyamayacaklarını düşünmeleri.

Neden böyle düşünüyorlar?

Diğer tüm politik mülahazaları bir kenara bırakarak açıklamaya çalışalım.

Çünkü **TL'nin getirisi enflasyonun altında kalıyor**. TCMB, faizi belirlerken **TÜİK tarafından açıklanan enflasyon oranını** baz alıyor. TÜİK enflasyonu %16 hesapladığında TCMB de bu rahatlıkla politika faizini %19'da tutabiliyor. Oysa tasarruf sahipleri enflasyonun bu oranın çok üzerinde olduğunu düşünüyor ve TCMB'nin TÜİK'e göre belirlediği faizi düşük bularak tasarruflarını dövizde tutmayı tercih ediyor.

Elbette başka nedenler de var ancak açıklanan enflasyon TCMB'nin faiz konusundaki yanlısını devam ettirmesinin de önünü açıyor.

TÜİK'te son yıllarda yapılanlar ise itibarının gün gün zedelenmesine neden oluyor.

Mesela başkan değişiklikleri. Bir ay içinde üç TÜİK Başkanı göreve geldi, görevden gitti. Cahit Şirin ardından kurum içinde yetişen Ahmet Kürşad Dosdoğru TÜİK Başkanı oldu. Ardından Dosdoğru, Başkan Yardımcısı olarak atandı ve Sait Erdal Dinçer başkan olarak geldi.

Ya da mesela Ahmet Dosdoğru zamanında kurulan akademisyenlerden ve sivil toplum örgütü temsilcilerinden oluşan enflasyon ve istihdam verileri ile ilgili danışma kurulları yine başkan değişiminin ardından fesh edildi.

Son olarak geçen hafta **bağımsız bir kurum olarak tanımlanan TÜİK**, Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın **ilişkili kuruluşu** haline geldi. TÜİK'in ekonomi dışında birçok konuda da istatistik yayınladığını biliyoruz. Neden mesela **başka bir bakanlık değil de Hazine ve Maliye Bakanlığı?**

Daha bu soruya bile yanıt bulamadan evvelki gün bir haber daha düştü önümüze. Uğur Gürses sosyal medyadan yaptığı bir paylaşımda **iki başkan yardımcısının görevden alındığı ve üç başkan yardımcısının yeni atandığını** kamuoyu ile paylaştı. TÜİK'ten ise konuya ilişkin tek bir açıklama gelmedi.

Kurum, günden güne **bilmediğimiz gerekçeler ile** sürekli değişiyor. Değiştikçe itibarı ve yaptığı işler sorgulanır hale geliyor. Hal böyle olunca da güvenilirlik sorgulaması da artıyor.

Nitekim bu TÜİK'in kendi yaptığı da bir tespit.

TÜİK faaliyet raporlarında kullanıcılarının memnuniyetini yayınlıyor. TÜİK hizmetlerinden memnuniyet 2019 yılında %57,4 iken 2020 yılında %57,3'e düşmüş.

05.07.2021

Ve tüm bu meselelerin arasında bugün TÜİK enflasyon oranını açıklayacak. 10 gün sonra da TCMB faiz kararı verecek!

Bir daha yazalım mı?

Ölçemezseniz yönetemezsiniz. Kötü ölçerseniz kötü yönetirsiniz.